

FOLK OG LAND

Nichts schrecklicher kann dem Menschen geschehen als das Absurde verlorbert sein.

Goethe

Herr Kristian Skard
Håseravn. 79
Ullensaker
Håseravn. 79

McCarthy og anklagene mot ham

Den alminnelige avisleser som følger med i utenrikspolitikken, sitter igjen med en flau smak nå da avisene så seg nødt til å meddele sine lesere at McCharthy var renvasket for alle beskyldninger. Dette etter at pressen i månedene hadde bragt sjikanøse og uvederheftige historier om McCharthy og hans metoder.

Vi har i den senere tid beskjefteget oss meget med McCharthy og bragt opplysninger om hans arbeide som ingen annen norsk avis har gjort det, fordi vi mener at den oppgave han representerer er av en avgjørende betydning for hele vestens kamp mot bolsjevismen, og fordi vi mener at den voldsomme betingelsen som er satt i gang mot ham er opplagt kommunistinspirert.

McCharthy representerer en stor fare for kommunismen og eliminerer den infiltrasjon som fant sted i USA under Roosevelts regime.

Det kjente amerikanske tidsskrift «Newsweek» har oppsummert anklagene mot McCharthy og forelagt ham dem, og vi tillater oss å gjengi det vesentlige.

Første anklagepunkt går ut på at senator McCharthy handlet uriktig da han mottok 10 000 dollars fra firmaet Lustron Corp. for å skrive en brosjyre om boligproblemet, mens han var medlem av Senatets Bankkomite og viseformann for en midlertidig husbyggings-komite nedsatt av det Hvite Hus og senatet. Intervjueren spør:

1. Mener De at kontrakten med Lustron Corp. var korrekt?

Absolutt, svarer McCharthy, det gjaldt en bok med råd for veteraner og deres rettigheter i henhold til The Housing Act 1948. Den er overensstemmende med byggeloven og gjør det lettere for hussøkende som trengte en slik veiledning. Jeg tilbød et nasjonalt forlag å gjøre det gratis. — Det ble avslått, da forlaget ikke fant foretagendet lønnsomt. Et-

ter grundig overveielse og etter å ha avslått forskjellige tilbud bestemte jeg meg for å la Lustron Corp. gi ut boken, da dette firma ville gi den størst mulig utbredelse til en lav utsalgspris. Ingen tenkte på at denne kontrakten ikke skulle være korrekt før jeg begynte å avsløre kommunistene. Fra den tid forsøkte kommunistene og deres protesjer å ødelegge og diskreditere mitt arbeide, men løse beskyldninger om at jeg som senator hadde misbrukt min innflytelse hos Bank- og Valutakomiteen. — For øvrig var mitt arbeide i denne komite avsluttet, da jeg undertegnet ovennevnte kontrakt. En avis som fremsatte samme beskyldninger mot meg, ble saksoekt om måtte betale 16 500 dollar i mulkt. I en offentlig redogjørelse måtte avisen medgi at beskyldningene var grunnløse, usanne og urettferdige.

2. Hvordan kan De rettferdiggjøre Deres bemerkning under televisjonsforhørene om at alle statsfunksjonærer er pliktig til å forsyne Kongressens komiteer med opplysninger som er merket «hemmelig», selv om de derved går imot en direkte ordre fra sine overordnede?

Til dette svarer McCharthy at statens funksjonærer avlegger ed på at de vil forsvare De Forente Staters Konstitusjon mot alle fiender, utenfor som innenfor landets grenser. I henhold til lov av 24. august 1912 er det deres plikt å forsyne kongressen med enhver opplysning om ulovligheter, enten det er underslag, korrupsjon eller kommunistisk forrederi innenfor statens styre. Som formann i min komite er jeg forpliktet til å skaffe opplysninger om skadelige foreteelser og gjøre slike opplysninger kjent for kongressen og det amerikanske folk. Hvis jeg svikter denne plikt, bare fordi enkelte byråkrater stempler opplysningene som «konfidensielle», ville jeg bryte min ed og være delaktig i handlingen.

Intervjueren spør videre:

3. Har noensinne penger som er gitt som bidrag til Deres kamp mot kommunismen, eller andre spesielle formål, blitt anvendt til egen fordel?

Nei, tvertimot, svarer McCharthy. Jeg har brukt hele mitt honorar, og har lånt 16 500 dollar, som ble satt inn i denne kampen.

(Forts. side 4).

Angstbiteriet antar dimensjoner

I den senere tid har en flom av blekksprutende innlegg, redaksjonelle og innsendte, veltet utover avisenes spalter, med Dagbladet (Alltid Foran) og Verdens Gang som to halvsende hunder i teten.

Den umiddelbare årsak var denne gangen tre-foldig. — Først kom den flyktede kommunist-sympatisør dr. Otto Johns uttalelser om at «ny-nazistene» i økende antall var satt inn i styret i Vest-Tyskland. Så kom diskusjonen om adgang for tyske eks-soldater gift med norske piker, til å bosette seg i Norge. Som rosinen i pølsen kom så den enstemme om tyske «grusomheter», en bok hvis eneste hensikt er å friske på det svinnende tyskerhat. En bok så dørjende full av løgn og bakvaskelser, at den er en skam for et hvilket som helst forlag.

Vel, ingen skal undre seg over at Dagbladet kjører opp, det har jo meget å ta igjen etter krigen, hva angår «nasjonal holdning». Som Gjemmefrontens hovedorgan og Griniklubbens velvilli-

Forts. side 8

FOLK OG LAND

Det er nytt kvartal om kort tid. De som er kvartalsabonnenter bes fornye abonnementet snarest, ellers uteblir avisen og De går glipp av vårt informasjonsstoff og opplysende artikler.

Og dere som er løssalgskjøpere — er det ikke en tanke å abonnere? Som abonnent får De avisen regelmessig i brevkassen.

Abonnementsprisen er kr. 8.— pr. halvår, kr. 16.— pr. år. I lukket omslag kr. 15.— pr. halvår og kr. 30.— pr. år.

J. FREDRIK VOSS: Okkupasjonstida i historielæreboke

1. FOLKESKULEBØKENE

INNLEIDING

Historia fortel om fortida. Vi hører korleis forfederne våre levde og hadde det i vonde og gode dagar. Banda skal knytast attende til dei bortfarne slektene, synet skal vidast ut attover, både når det gjeld eins eige folk og framande land. Historia skal gjeva oss eit i meste mun heilsleg syn på framvoksteren av all kultur, både den materielle og den åndelege. Men ho skal ikkje berre gjeva kunnskap om fortida. Vi skal og læra noko om notida og framtida av det som har hendt.

Men kva er so fortid og notid i historisk mening? Tek notida t. d. til med andre verdenskrigen i 1939, eller går ho like opp til krigen i Indo-China og Genevekonferansen våren og sumaren 1954? Det vert vi ikkje lett einige om. Men eitt må vi hevda fast: Det som skulelæreboke våre legg fram, må vera nøktern og sann historiekunnskap fortalt eller skildra på den måten som høver for alderssteget. Når lidenskapane har kome i kok, samling og mothug, kjærleik og hat har teke makta i mannahugen i den grad som under og etter siste verdskrigen — unconditionel surrender (vilkårslaus overgjeving), sa Roosevelt i Casablanca i 1943, og Churchill fylgde med, — Nürnbergprosessen dømde dei tyske generalane og admiralane som krigsbrotsmenn, endå dei berre hadde gjort sin militære skyldnad, — og tusenvis av fredelege N.S.-folk i Noreg vart kjende for landssvikarar og dømde til langvarige fengselsstraffer, — ja, då bør helst desse same læreboke vente med å skriva om personar og hendingar i denne tida til alt har vorte meir avklåra, og sanninga har fått tid til å botnfella seg.

Det er borna, ungdomen, framtida som skal lesa og læra dette. Lenge hugsar ein det ein lærer ung — lyder eit gammalt norsk ordtøke. Dei må før eller seinare koma til å tvila på heile den propaganda som har bore framstillinga, og kanskje dermed og på den kunnskap skulen gjev, eller dei stivnar til i trass og fåkunne og vil ikkje vita av noko anna enn det læreboka fortalde deim. I bae tilfelle vert det gjort skade.

«Bare sannheten kan gjøre det norske folk sterkt.» har Johan Scharffenberg sagt i samband med det han har skriva om krigen i Noreg og årsakene til den. Denne sanninga er no på sterk frammarsj, takk vere ikkje minst dr. Scharffenberg sjølv, og det utanlandske bokskrivarar har lagt fram. Sjølvste Winston Churchill fortel heller ope om hendingane i «The Second World War» frå 1948, T. K. Derry har i «The Campaigne in Norway», 1952, gjeve ei grundig og utfyllande framstilling av det same, — bae desse boke er omsette og tilgjengelege for det store publikum. Frå tysk side har Kurt Assmann i «Deutsche Schicksaljahre», 1950, på grunnlag av tyske, britiske og franske aktstykker i eit heilt kapitel fortalt om «der Sprung nach Norden». I Noreg har Undersøkelseskommissjonen av 1945 i dei 4 banda sine i 1947 lagt fram mykje verdifullt tilfang, endå om dei stort

Forts. side 8

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redakteur

Finn Brun Knudsen

Telefon 55 76 56.

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5, Oslo — Tlf. 37 76 96

Sovjets nye politikk

I en artikkel for kort tid siden i den ansette engelske avis OBSERVER ble behandlet den nye «bevegelse» gjennom Jernteppet, noe som avisene for øvrig daglig bringer meldinger om, enten det nå gjelder «kultur-misjoner», idrettsdelegasjoner, bystyremedlemmer og andre kategorier som finnes verdige til å gjeste det, for alminnelige mennesker og alminnelige tilhengere, lukket land.

Vi leser i avisene at Olafolkets øyne blir store og lysende blå ved å åpenbares de herligheter som bare en overstadig orientalsk utfoldelse av luksus kan prestere, og fortape seg i beundring av verdensberømte severdigheter som: Moskvas undergrunnsbane, Moskva-Volga-kanalen og lignende anlegg som har kostet hundretusener av slavers liv og umenneskelige slit. Vi leser om folkedemokratenes utfoldelse av orientalsk prakt og luksus som må gjøre en Olamann målløs av imponerthet, og et fråtseri i lukulliske retter, både feite og flytende, som ellers er ukjent i Europa. Om systemets skyggesider hører man lite eller intet lenger, hvilket selvsagt også er hensikten.

Om denne fornyede sovjettaktikk og utviklingen etter Stalins død skriver OBSERVER's medarbeider bl. a. at den ikke skyldes noen forandring i Sovjetstatens struktur eller doktrine. Etter den uklare periode som fulgte etter Stalins død og Sovjets landbrukskrise er Kommunistpartiets «langtids-program» — inklusive kollektivismens innførelse også i de under og etter 2nen verdenskrig erobrede områder — pånytt blitt bekreftet, selv om tempoet i gjennomføringen er blitt noe langsommere av hensyn til de øyeblikkelige behov. Men Malenkov har vist stor dyktighet i å gjennomføre andre mindre lettelsel, uten å løsne grepet for en effektiv kontroll, hvilket igjen har ført til en lettelse i den daglige atmosfære... Svingningene over til forbruksvarer er uten betydning for de vedtatte produktionsplaner, men gir butikkgatene i Øst-Europas hovedsteder et forandret utseende.

Utenlands gjør ikke sovjetdiplomatene noen innrømmelser av betydning, men har nå tillatelse til å søke kontakter og vise seg som kultiverte og intelligente personer istedetfor å lukke seg selv inne og opptre som roboter.

Bak denne forandringen i manerer er det tydelig også en forandring i prioriteten av sovjets politiske mål.

Oppdagelsen av hvor langt landbruksproduksjonen både i Sovjet og satellittstatene var sunket under de siste års opprustning og industrialisering kom som et virkelig sjokk på Stalins arvtogere og overbeviste dem om nødvendigheten av alvorlige tiltak for å øke produksjonen og «konsolidere samarbeidet med arbeidere og bønder», før de kan gå løs på neste etappe i den permanente revolusjon.

Utfallet av Genève-konferansen viser at sovjetblokken mener å ha lite å vinne ved å framprovosere nye kort-siktige konflikter, og at de vil arbeide på lengere sikt for å splitte Vesten.

Dette er nettopp den taktikk som ble utformet i Stalins siste budskap, offentliggjort på bolsjevikpartiets kongress i oktober 1952, der det ble sagt at den neste store krig ikke ville bryte ut mellom Sovjetunionen og den «imperialistiske verden», men mellom de «imperialistiske stater», det vil si mellom Vest-maktene.

Så lenge krigen pågikk i Korea og Indo-China kunne selvsagt ikke denne taktikk være mulig. Men nå ser det ut som om tiden er inne for dette store taktiske framstøt.

I Sovjet-propagandaen antydes at situasjonen tilsvarer

Dien Bien Phu's kommandant og hans dåd

General de Gastrie, helten fra Dien Bien Phu, som usåret overga seg og ble æret av sine fiender ved at han fikk beholde sitt verje, er kommet til Frankrike i all hemmelighet og sterkt bevoktet.

Hans hustru har i lange artikler, som hun for store penger har solgt til verdenspressen, beskrevet hans innsats og heltemot fra den gang han kom til Indo-China, til han ble utnevnt til general og kjempet heltemessig i spissen for sine tropper i den uinntagelige festning Dien Bien Phu: Kamp til siste åndedrag — de Gastries siste ord i radioen — Rett ilden mot egne stillinger o.s.v. var avisenes store slaglinjer i den makabre slutfasen.

Meget er skrevet om «aftenlandenes siste ridder» som han kalles i sitt hjemlands presse. Men allikevel vet man lite om ham etter lesningen.

Denne franskmann sto i spissen for den franske fremmedlegion i Indo-China. Samtidig som de franske aviser flommet over av forherligende beskrivelser, kunne man i «LE MONDE» daglig lese de lange lister over falne og tilfangetatte legionærer. Disse lister forteller uten barmhjertighet om det høye, meget høye antall tyske navn, navn

på tyskere som sjanghaier av franskmennene ble smuglet ut av Tyskland. Mellom 60 og 70 prosent av «det franske blodoffer» i Indo-China var tysk blod — en god del av resten var indokinesisk blod — og en ganske liten prosent blod var fransk.

Vi fremhever ikke dette for å redusere de Gastries innsats i Indo-China, men for å sette hans heltemot i det rette relieff. For nå skal vi fortelle noe som ingen norsk avis har nevnt — og som de heller ikke kommer til å nevne.

*

I den nordvestlige del av Würtemberg ligger en liten by som heter Freudenstadt, og den het det med rette, fordi den var en vennlig, sorgløs liten by som selv krigens strabaser og redsler ikke hadde berørt.

I krigens aller siste dager ble denne åpne, forsvarsløse byen, med sine lasaretter med flere tusen sårede, bombardert med sprenggranater og brannbomber. Dette angrep skjedde uten varsel og uten motstand om morgenen den 16. april 1945. Etter at halve byen var stùkket i brann og etter at man hadde gjort angriperne begripelig at situasjonen i byen var fortvilet med de overfylte lasaretter med hårdtsårede og for den

vergeløse sivilbefolkningen, holdt beskytningen opp den 17. april om morgenen kl. 7.

Få timer etter viste de første franske stridsvogner seg og det ble fra disses besetning gitt ordre om at all brannsløkking måtte opphøre øyeblikkelig og brannvernet måtte forsvinne. Derpå drog soldatgruppen, med sin kommandørs velsignelse, gjennom gatene og satte på nye branner med fakler og håndgranater. De fleste av sivilistene ble drept eller brent ihjel og blant dem en mengde kvinner og barn.

Freudenstadt så fryktelig ut etter beskytningen og brannskadningen og den todagers plyndring som de marokkanske tropper fikk lov til å gjennomføre. Over 500 voldtatte kvinner, hustruer og døtre, meldte seg etterpå til lægebehandling etter de marokkanske lystorgier.

*

For at ovenstående skal forstås riktig gis følgende eksakte opplysninger: De i Freudenstadt opererende tropper bestod av 3. marokkanske spahiregiment innførende 2. marokkanske infanteridivisjon.

2. marokkanske spahiregiments kommandør var de Gastrie.

Dødsdommen over professor R. Skancke

Det bebudede særtrykk av Alexander Langes gjennomgåelse av dommen over prof., statsråd Ragnar Skancke foreligger nå ferdigtrykt.

Heftet er på 32 sider i format A 4 og koster kr. 1.— fritt tilsendt.

den som hersket i 30-årene, men med Sambandstatene i Hitler-Tysklands rolle, med Vest-Tyskland og Japan som junior-partnere, i den nye aksene. U.S.A. arbeider for kollektiv sikkerhet, mens Storbritannia og Frankrike (igjen) langsamt modnes for en folkefront-tilstand...

Selv om den øyeblikkelige sovjetrussiske propaganda er et blendverk, så er dog den underliggende forandring av prioritet et faktum som krever et reelt svar. Der er intet som tyder på en reduksjon i Sovjets langsiktige rustningsprogram. Alle beretninger viser at det går for «top speed», og således må også forberedelsene fortsette i vest.

Er det slik at Sovjets strategi er penset over fra lokale militære eventyr til innenriks konsolidering, og langsiktige strategiske planer for å splitte Vesten, må også følge at vi ofrer mere oppmøksomhet på å stabilisere våre faresoner ved økonomiske og sosiale framskritt — og til en politisk konsolidering av den vestlige allianse — enn på forhastede militære nødtiltak. Trusselen fra de tallmessige langt overlegne røde armeer er der fremdeles og sterke styrker vil fortsatt være nødvendige i vest for å skape balanse. Men det ser ut til at hovedslaget for en tid vil skifte fra det militære til det politiske og sosiale.

*

I mellomtiden faller roen over vestens folk. Den russiske bjørn er blitt en snill hyggelig bamsefar. Delegasjonene kommer hjem og forteller om hvor bra det er i Sovjet, — om hvor tilfredse folk er, om velstand og høyere levestandard.

Og så glemmer man at bamsefar fremdeles er en glupsk slagbjørn, som slår til når det passer ham og tiden er inne og ofrene innlullet i troen om hans ufarlighet.

- Den svenske betenkning -

Når det gjelder den granskning av forholdene i forbindelse med etterkrigsoppgjøret i Norge som for tiden foregår i Sverige, har vi tatt det standpunkt å ville vente med enhver omtale av saken inntil det forelå et virkelig diskusjonsgrunnlag, m. a. o. inntil de svenske rettskyndiges utredning forelå. Et par desiderte heimefront-aviser har valgt en annen kurs og fra tid til annen lagt sin nervøsitet for dagen ved å gi seg av med en gjetningsreportasje, som ikke har hatt synderlig med det faktiske å gjøre.

Vi er fortsatt av den mening at det ikke tjener noen hensikt å drøfte noe som ennå ikke foreligger og at man gjør bedre i å mobilisere sin tålmodighet og avventé den innstilling som er bebudet og som også vil komme i det øyeblikk da den nøytrale granskningsnemnd anser sin gjennomgåelse avsluttet. At

det tar sin tid å behandle et emne som det foreliggende, sier seg selv. Grundighet krever bestandig tid, og det bør vi på vår side bare være tilfreds med.

Foranlediget av et redaksjonelt oppsett i Dagbl. nylig har bladet «Samfunnsliv» funnet grunn til å vie gransknings-saken en nærmere omtale. Ikke av hensyn til saken som sådan, men for å belyse logikken i Dagbladets argumentasjon, har vi funnet grunn til å referere utsnitt av artikkelen i «Samfunnsliv».

I 1952 ble det som leserne vil huske sendt en anmodning til «Institutet för offentlig och internationell rätt» i Stockholm om å avgi en uttalelse om lovligheten av det norske rettsoppgjøret.

En rekke prinsippsspørsmål i forbindelse med det norske rettsoppgjøret vil nå bli nærmere belyst.

Allerede på forhånd kan en gå ut fra at uttalelsen på en rekke viktige punkter kommer til å gå de norske myndigheter imot. Det store spørsmål er derfor hvorledes disse vil ta kritikken. Vil de omsider gå i seg selv og innrømme de feil og overgrep som er begått? På den annen side er spørsmålet hvorledes de tidligere N.S.-folk vil reagere på de sider ved uttalelsen som utvilsomt kommer til å ramme dem ganske sterkt. Antagelig vil N. S.-folkene holdning bli bestemt av den måte myndighetene tar kritikken på. Velger myndighetene å stenge seg inne i stiv sinn og selvhevdelse og å ture fram i sin uforstand, så blåser det utvilsomt opp til en ny, svær strid omkring landssvikoppgjøret.

«Dagbladet» er i hvert fall i full gang med å forberede sine lesere på det som forestår. Bladet skriver bl. a.:

«Institutets undersøkelser vil sikkert resultere i en meget grundig og objektiv utredning. Det er bare en hake ved saken: granskerne har ikke følt de «såkallede landssvikere» på pelsen. På andres vegne er det alltid lett å være objektiv.»

Forhåpentlig representerer disse talemåtene den siste rest av den ånd som har preget landssvikoppgjøret. Prinsippet med domstolene bygger jo nettopp på at en tredje, utenforstående mann eller kvinne skal lytte til hva partene i saken har å anføre, og så forsøke å treffe en upartisk, objektiv avgjørelse. — Men ifølge «Dagbladet» er dette helt utilstedeilig. Det er en av partene som skal felle dommen etter eget forgodtbefinnende (slik det faktisk er skjedd i stor utstrekning under rettsoppgjøret). Dommeren er ikke kompetent til å uttale seg, fordi han personlig «ikke har følt skadevirkningene på pelsen».

«Dagbladet» forsikrer stadig andre (og seg selv) at det alltid kjemper for retten og bekjemper uretten. Allerede disse forsikringene burde vekke mistanke. Det ligger jo i sakens natur at medarbeiderne i et blad som i den grad redigeres på grunnlag av sympatier og antipatier og lignende følelser og stemninger, ikke kan være særlig opptatt av spørsmålet om hva som virkelig er rett, og hva som virkelig er urett. — Det vil bli satt på en vanskelig prøve nå — kanskje en prøve over evne.»

Vi gjentar for vår del vår henstilling om at man mobiliserer sin tålmodighet og avventer sakens gang med ro. Utallige ryktemakere er på ferde og forteller de mest utsannsynlige eventyr. Lytt ikke til dem. De har ingen ting å fare med.

Den sak det gjelder, er for alvorlig og betydningsfull til å bli gjenstand for utlegning av «forståsegpåere» som ingen ting vet og som derfor bare tøver. En dag har vi innstillingen for hånden. Da er drøftelsens tid inne.

Knut Hamsun

I en stor minneartikkel om Knut Hamsun i Nationen 4. ds. skriver Johan Kaspar Sprækenhus bl. a.:

« — — Fortellingen om August ender slik: «Et hav av sau ble sjømannens død.» Det er tragisk. Nettopp det ble også Hamsuns skjebne. — — »

Så sant som det er sagt. I et hav av sau prøvde man å drukne Knut Hamsun. Men han ble saueflokken for sterk.

Sauene forsvinner mer og mer i færikålen. Men Hamsuns minne lever og tindrer klarere og klarere for hver en tid.

Ufrivillig sannferdig!

Vi gjengir fra «Arbeiderbladet»:

«B-en ble borte!

Festtalebruset vi opplevde forrige uke har nå lagt seg såpass at vi er i stand til å erindre en setning fra en av talene som ble holdt til jernbanens pris.

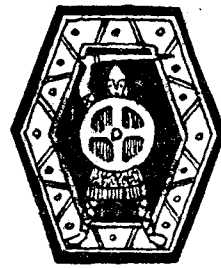
Hvor ville vi stått uten NSB? spurte taleren. Atter og atter dvelte han ved NSB, NSB, NSB, til det kom: «Jo, uten N.S. er det spørsmål om vi overhodet ville klart oss gjennom krigen.»

Leserbrev

Hr. redaktør!

Jeg er ikke enig med Guri Flottorp. Karl Seeland skriver bare sannheten. Det kristne livssyn i Norge i dag er ikke meget verdt. Her må luftes ut og det er det Seeland gjør.

N. C. Solheim.

Støtte til sårede frontkjempere

Norges Røde Kors har etter henvendelse fra Tyske Røde Kors påtatt seg å tilrettelegge arbeidet med den støtte som Vest-Tyskland vil yte norske frontkjempere som har fått varige skader under siste krig.

Det er stillet et beløp til disposisjon for kurbehandling og ortopedisk hjelp til de frontkjempere som har godkjente skader (anerkante Beschädigungen).

Da der ikke finnes fortegnelser av noen art over frontkjempere, sårede eller usårede, har Norges Røde Kors henvendt seg til oss for å få rede på hvor mange som skal ha støtte og for hvilke skader m. v.

I den anledning ber vi alle som mener seg berettiget til slik støtte å melde seg skriftlig til oss, samtidig som vi på det innstendigste ber alle som kjenner noen, eller vet om noen, enten å meddele vedkommende ovenstående eller oppgi navn og adresse til oss, så vi kan sette oss i forbindelse med dem.

Vi gjør uttrykkelig oppmerksom på at det i dag gjelder å skaffe rede på alle frontkjempere som på grunn av sine skader fremdeles har behov for lægebehandling eller har proteser, eller trenger å få proteser.

Alle henvendelser angående ovenstående, som vil bli behandlet strengt konfidentielt, bes rettet til Folk og Lands redaktør personlig, Postboks 1407, Oslo.

Ny bok:

«POLITISK DØMT»

Tidl. kretsfører i Gudbrandsdal og ordfører i Ringebu, Sigurd Mytting, har i disse dager sendt ut en liten bok under ovenstående tittel.

Boken er en memorering av de faktiske begivenheter som alt fra Nasjonal Samlings første år bragte Mytting inn i bevegelsen, og den fortsetter med en utredning av de stedlige forhold under okkupasjonen og etterpå — dengang da nypolerte, «gode» nordmenn plaserte seg selv ved historiens skampel. Mytting legger ikke fingrene imellom. Det er mange lokale «størrelser» som med navns nevnelser blir konfrontert med seg selv og sine gjerninger på en måte som vel i dag — selv i de kretser — må føles adskillig ubehagelig.

Enkelt og objektivt legger Sigurd Mytting fram de relevante fakta. Han maler både lys og skygge og går ikke av veien for kritikk der han mener det er påkrevd — selv ikke innenfor sin egen krets. Men bakom de liketile ord skimter man hele tiden den

ærlige idealist som med bevisst ansvarsfølelse og våken samvittighet og ut fra en gammel slekts tradisjoner gjorde hva han evnet for sitt land i nødens år. Mytting er av dem som ikke kjente svikt og som i dag med forakt avslår å bli slått i hartkorn med de «patrioter» som har svinget rundt med blesten og skiftet ut det brukne gevær med «nasjonalt» svada.

Vi har fått en del slike enkelt-skildringer av begivenhetene i den senere tid, jfr. eksempelvis Olaus Ulvens, Trygve Engens og sorenskriver Benneches bøker. Selv om de i formen fremtrer som autobiografier, har de sin store historiske misjon. Til støtte for den historiske forskning er de øyeblikkets vitnemål om en periode i norsk historie, hvis årsaker og virkninger det må være enhver virkelig nordmanns oppgave henholdsvis å klarlegge og å avbøte så langt råd er.

Sigurd Myttings fremstilling danner et godt ledd i denne kjede.

H. G.

In memoriam:

Fhv. banksjef

Thomas Mürer

døde 3. august, nær 81 år.

Med ham er en av veteranene i N.S. gått bort. Da Quisling i 1933 sendte ut sitt opprop om en «nasjonal samling» var Mürer blant de første som gikk inn i det nystiftede parti i fast overbevisning om at de lover og retninglinjer som var fastsatt i vårt N.S.-program innebar muligheter for en bedre og rettferdigere samfunnsordning.

Sin tro på Quisling og ideen beholdt Thomas Mürer usvekket gjennom alle år, såvel i vår medgangs- som i vår motgangssperiode. Mange er nok de som vil minnes ham i Stavanger under N.S.s blomstringstid, — de vil minnes hans kvasse utfall mot slike som han mente «sluppet av» i innstilling og innsats for bevegelsen, og de vil huske ham slik han alltid var villig til å springe inn om der ble en manko i rekkene — og et arbeide måtte gjøres. Sin tro på og kamp for en ny livsinnstilling måtte han sammen med tusener landsmenn betale med fengsel og ydmygelse og med en nedbrutt helse, men gjennom alle trengsler gikk han stolt og oppreist i usvikelig tro på at det han hadde kjempet og lidt for, var rett.

Sammen med sin hustru fikk han tre dager før sin død oppleve vel den største festdag i et samliv — gullbryllupsdagen.

Kanskje var det noe symbolsk i dette og en skjebnens anerkjennelse av en av dem som «kjente sin tid og ville det gode.»

PER PEPP: «Denne Guds mann»

Nichts schrecklicher kann dem Menschen als das Absurde verkörpert sehen.
Goethe.

Biskop Berggrav, «vel den mest ekvilibristiske politiske og religiøse linedanser i vår tid», som Karl Seeland karakteriserer ham i sin artikkel i «Folk og Land» for 7. august sistleden, befant seg forleden på turné i Amerika. I følge «Decorah-Posten» for 24. juni var det et stort og omfattende program «linedanseren» hadde foran seg. En del av hans kunststykker er allerede vandret over i historien som fullbyrdede kjensgjerninger. Selvsagt har han latt seg intervju og herunder naturligvis sørget for at den bibelske skjepp ikke befant seg i altfor generende nærhet. Den hører jo heller ikke til med det sedvanlige utstyr for en «travelling salesman» i Amerika med respekt for seg selv og det firma han representerer. Man foretar ikke anstrengende reiser — det være seg i ånd eller materie — uten at profitten i en eller annen form vinker forjettende i bakgrunnen. I våre dager er det vel heller ingen som er så naiv å tro at en førsteklasses linedanser trosser vind og vær og Atlanterhavets salte vover for å gi gratisoppvisninger for publikum, det være seg aldri så gjennomsyret av brennende tro på demokratiske løfter om fristende friheter og befrielse. Det tar tid å bli mester i linedans, det er ikke gjort i en fei, så lønnen må jo stå i forhold til prestasjonen.

«Decorah-Posten» gir ingen opplysning om hvor meget turnéen inntil da hadde innbragt «linedanseren» i direkte dollars, og det er derfor mulig at turnéen sånn i hård valutamessig henseende har vært liten, kanskje bent frem null. Men for en kunstner betyr også æren meget, — applausen, ovasjonene, begeistringens rullende fonn... Av den slags er det tydelig at «mesteren» har høstet rikelige kvanta. Fra evangelisk-lutherske tilskuere, hørere og hengere i God's Own Country, hvor gudskyndelsen av stede grunner med størst utsikt til et godt resultat, så å si praktiseres med dobbelt

bunn. Den ene bunn pranger med betegnelsen Gud, den andre med Mammon, men for utenforstående er det ofte vanskelig å avgjøre hva som er det ene og hva det annet. Det hyggelige er at de to bunnene står på intim fot og fortløpig hatt med hverandre, — familieforholdet er bent frem ideelt, mønstergyldig. Når derfor «norgesmesteren» i tvebunnethet og utsøkt linedans kommer på besøk, sier det seg selv at gleden må bli stor og ekte hos alle evangeliske lutheranere i «Guds eget land», særlig i Midt-Vesten, hvor «mesteren»s landsmenn forekommer tettest. Og selvsagt er gleden ikke mindre hos den gjestende «mester».

Det er imidlertid ikke bare i Midt-Vesten at den gjensidige glede har vært stor og alminnelig, — nei, også i øst, ved bredden av Delaware-floden, i staden Princeton, har der funnet sted gledelige og oppbyggelige ting. Princeton? Jo, ganske riktig, ærede lesere, det var her en annen mester, en «verdensmester», i en årrekke levet og virket til menneskehetens og «demokratiet»s velsignelse. «Verdensmesteren»s navn var Woodrow Wilson, berømt for sine 14 punkter, som det også var noe kluss med i «bunnen», for de «punkterte» alle sammen, det ene etter det andre. Av de 14 berømmelige punkter ble det til slutt bare ett igjen, — punktum skandale. Hverken menneskeheten eller «demokratiet» fikk den minste glede av dem, — de sviktet stort i praksis.

Men tilbake til vår avholdte evangelisk-lutherske linedanser, «norgesmesteren» Berggrav. Hva har han med Princeton å gjøre? Jo, det er fort fortalt. Jeg tar frem utklippet fra «Decorah-Posten» for 24. juni sistleden og lar mine lesere få beskjed om den gledelige begivenhet som fant sted der for et par måneder siden. Bladet meddeler:

«Fra Midt-Vesten reiste han (d.v.s. «norgesmesteren») til New Jersey, hvor han den 15. juni mottok æresgraden «Doctor of Divinity» ved Princeton universitetet. I universitetets hyldest til biskop Berggrav heter det blant annet:

«I overbevisningen om at de-

McCarthy svarer på spørsmål

(Forts. fra side 1)

4. Har De noensinne brukt nære venner eller slektninger for å dekke finansielle transaksjoner?

Nei. Jeg vil i denne forbindelse minne om at Truman-styret brukte tusenvis av dollars og et betraktelig antall granskere i forsøket på å få noe slikt på meg. Til slutt ga det opp.

5. Er De av den oppfatning at De «bøstred lojaliteten, patriotismen og karakteren hos brigga degeneral Ralph W. Zwicker», slik De er anklaget for (under forhørene)?

Nei. Jeg bare spurte om hvorfor en «5te Amendment» kommunist ble forfremmet og gitt statens godkjennelse og en ærefull avskjed. På dette spørsmål fikk jeg et både uforskammet og unnvikende svar. —

6. Hvorledes kan De forsvare anklagen om at De «tillot og godkjente brudd på Senatets privilegier» av Roy Cohen i den såkalte Shine-sak?

Som svar på dette spørsmål hevder McCharthy at (hans mot-partner) Stevens, Adams, Welch m. fl. tydelig uttalte at Roy Cohen ikke hadde misbrukt noe privilegium, men at han ble sjikarnert, fordi hans avsløringer var ubehagelige for personer i ledende stillinger.

7. Hvilke beviser har De for at Annia Lee Moss er, eller var kommunist og er engasjert i undergravningsarbeide mot U.S.A.?

Herpå svarer McCharthy at den amerikanske hærs anklager mot Annie Lee Moss, offentliggjort i pressen, går ut på at hun meldte seg inn i kommunistpartiet i Columbia og fikk medlemsbok nr. 37 269 for 1943. Det faktum at hun er blitt avskjediget igjen etter at Armeens sikkerhetstjeneste undersøkte saken på nytt viser hvor ubegrunnet de anklager, som er rettet mot meg i denne saken, er. Vi i vår komite hadde meldingen om at hun var med-

mokratiet hviler på samvittigheten under Guds ledelse motstod han Quisling-regjeringen under Nazi-okkupasjonen. Han var fange i tre år, og fra sitt fangenskap smuglet han ut sine skrifter og oppfordret hele Norge til å holde stand, idet han proklamerte: «Lege-met kan de slå ihjel, men Guds sannhet og Guds rike vil bestå til alle tider.» DEN FRIE VERDEN VIL IKKE GLEMME DENNE GUDS MANN OG DE STORE TING HAN GJORDE I EN OND TID. — (Uthevet her).

«De store ting han gjorde i en ond tid»... Ja, gudbevars, ond var tiden, men sannelig om den nybakte «Doctor of Divinity» ytet noe nevneverdig bidrag til å gjøre den bedre. Snarere tvertimot får man vel si, når man bare er et

lem av kommunistpartiet fra en pålitelig underagent i FBI. Vi fikk også melding om at Armeen var underrettet om dette. Allikevel ble hun forfremmet fra restaurantarbeider til en stilling som omfattet kode-meldinger, både dechifring og omsetting til kode, hvilket i aller høyeste grad ville hjelpe kommunistene til å tyde våre koder.

8. Var Deres anklager mot general Marshall bekræftet, isåfall, hvilke beviser kan De skaffe for den?

Beretningen om Marshall som jeg ga Senatet, og som senere kom i bokform, var den nøkternt dokumenterte rapport om de beslutninger og den strategi som i så høy grad førte til at Kina ble prægitt. Marshalls aktivitet i Kina var en hovedårsak til at 400 millioner allierte ble utlevert til kommunismen og påskynte utbruddet av Korea- og Indochina-krigene. Med hensyn til general Marshalls hensikt, så vil jeg ikke diskutere om general Marshall var klar over at han utførte Stalins linje. Jeg foreslår ikke å gå inn på hans motiver. Jeg har enda til gode å finne noen som har kunnet påvise en eneste feil i min framstilling av Marshall-saken.

9. Hvorfor nektet De å møte for Senatkomiteen som gransket de mot Dem fremsatte anklager i 1952?

Jeg underrettet komiteen om at jeg ikke hadde noen tillit til den, men ville godta en rettslig innkallelse, hvis jeg fant det tjenlig. To medlemmer av komiteen og en senator fordømte komiteens «unfair methods» og trakk seg ut av den. To andre senatorer gikk ut av komiteen uten å angi noen grunn. Et eksempel på komiteens taktikk når det gjaldt å bakvaske ved insinuasjoner var antydningen om at der var noe illegalt ved at min administrative assistent satte kontanter i

alminnelig menneske, utrustet med enkelt bunn. Og hva denne «Guds mann» prester-te av onde ting senere, etter den «onds tid»s opphør — jeg sikter først og fremst til hans beryktede «Folkedom» — er så sjofelt, så rått og hjerteløst, at det nødvendigvis må være en Vårherre med ekstra solid dobbeltbunn som i tidens fylde vil slippe en geistlig bakvasker og løgner av «linedanseren»s type inn i sin «helligdom». Den Gud som vi alminnelig skrøpelige dødelige skal ha tro og tillit til, kan umulig ha annet enn en eneste hilsen til denne skriftkloke politiske balansekunstner: — VIK FRA MITT ÅSYN, FORHYKLEDE OG FORLØY- EDE CHARLATAN!

Sirup

Under overskriften «Hiss og hysj» behandler Farmand 28. aug. under merket H. avsløringene av de «gode» konsulenter for president Roosevelt under hans utlevering av en hel verden til kommunismen, Alger Hiss og Harry Dexter White. Farmand hevder at man nok har vært inne på disse beklagelige forhold, men erkjenner samtidig at man var blitt så lei av hele historien at man «ikke refererte den som vi burde». I Sverige er kommet ut i oversettelse en bok om saken av Ralph de Toledan og Victor Lasky: «Det røde förräderiet», og om denne boken heter det i Farmand:

«Men allikevel står det for oss som om vi ikke har nevnt saken nok. Vi gjør avbikt ved å hen-vise til denne svenske oversettelsen. Den kostet i sin tid innb. sv. kr. 19.50 og utkom i 1951. Al-lerede nu 3 år etter er den ned-satt til sv. kr. 7.50 — pent innb. Kanskje nedsettelsen er et lite bevis på hvor motvillig innflytel-srike journalist- og anmelder-kretser verden over — in casu Skandinavia — har vært, når det gjelder å fastslå Roosevelt-ens og de venstre-innstilledes naivitet.»

Tja! — fortløpsen som ledd i den moderne folkeopplysning og almene orientering virker ikke nettopp overras-kende på oss.

Herhjemme i Norge er jo president Roosevelt — kongefamiliens venn — absolutt tabu. Den samlede norske presse — d.v.s. den såkalte «demokratiske» presse — har stått last og brast om å fortie at den opphøyede president Roosevelt egentlig ikke var noen som helst størrelse, men at han gjennom årrek-ker hadde latt seg trekke etter nesen av smarte kommunistagenter, og derved kjørt en hel verden ut i uoverskuelig ulykke.

Prinsippet er åpenbart at «det folk ikke vet, har de ikke vondt av». Gi pokker i sannheter! La folket få si-rup!

Sirup er nå en gang søtere i smaken enn eddik!

H. G.

banken i stedet for sjekk. Men komiteen var vel vitende om at alle senatets funksjonærer blir betalt med kontanter. Den visste også at det beløp min assistent satte inn var mindre enn hans gasje. Dette er bare ett enkelt eksempel på en serie av lignende tilfeller.

Gustav Heber:

«Nødsrett»

Nød bryter alle lover. Jeg understreker alle, for der finnes ingen lov, som ikke nøden greier å bryte. Men jeg understreker også bryter, for når nøden bryter loven, begår den et rettsbrudd. Foreligger der virkelig nød, slik at vedkommende har vært absolutt nødt til å handle som skjedd, suspenderes det veto, som straffeloven er utstyrt med rettet mot alle og enhver unntagen selve eieren til beskyttelse av eiendomsrett og andre privilegier. — Men ved midlertidig å suspendere dette veto, innrømmer ikke rettsordenen den nødstedte noen rett, for om han blir fritatt for straff, slipper han ikke for å yte erstatning for den skade han forvolder, hvilket temmelig tydelig viser at nøden ikke gir ham noen rett.

Hvis en skiløper, overfalt av snestorm, blir absolutt nødt til for å berge livet å bryte seg inn i en skihytte, så er han kunn straff-fri, hvis han snarest mulig lyser innbruddet på seg og tilbyr vedkommende erstatning for voldt skade. Nøden gir ikke lovbrøtteren noen rett, men kun en straffebefriende innsigelse, hvis grunnlag han dessuten blir nødt til fullt ut å bevise. Det vil derfor forståes at det er ganske selvmotsigende å tale om «nødsrett».

Retten er et sekundært begrep. Det primære i forhold dertil er plikt. For at noen rett skal oppstå, må det oppstå en i forhold dertil primær plikt på et eller annet hold, som gjør rettsbruddet rettmessig. Er eieren på den foran nevnte skihytte til stede, plikter han å hjelpe den besøkende med å berge livet, men noe annet og mere har ikke den besøkende rett til å forlange. Tvinges han av uværet inn på et hotell, må han der betale for seg, og kan ikke i kraft av påstått nødsrett forlange gratis opphold. Nøden gir derfor ikke den nødstedte noen rett, og derfor er det overmåte misvisende å tale om «nødsrett». Da våre jurister ikke ved Universitetet lærer å analysere begrepet rett, og der blir undervist om at rett er et sekunnært begrep, steiler de heller ikke ved

et så selvmotsigende ord som nødsrett og greier derfor heller ikke å analysere dette begrep. Våre jurister har derfor forsømt å arrestere dette ord, hvorfor det boltrer seg i full frihet i mer eller mindre overfladiske juridiske dikusjoner.

Antagelig som en egen avdeling av begrepet nødsrett er man begynt å tale om «konstitusjonell nødsrett». Det er spesielt under rettssaken mot Abraham Berge og den derunder presterte prosedyre, at dette ord er kommet på overflaten. Det er i og for seg selvmotsigende, for spørsmålet «nødsrett» oppstår først når det er på det rene at et rettsbrudd eller lovbrudd er begått, og forsvarer dette lovbrudd med at der foreligger en nødstilstand, og at det er nøden som har brutt loven, så erkjennes også dermed at her er foregått et lovbrudd. Men da kan man ikke samtidig gi seg til å prosedere på at dette lovbrudd er konstitusjonelt eller m. a. o. at det ulovlige var lovlig. For samme handling kan han ikke samtidig være både lovlig og ulovlig.

Hvem som helst, derunder også statsråder, er ansvarsfri, hvis de har vært nødt til å handle som de har gjort, og selv har vært fullt på det rene hermed. Det er hva de selv har ment herom, som er det avgjørende. Har en mann gjort sitt beste med det vett vår Herre har gitt ham, kan man ikke forlange noe mere av ham. Han kan kun lastes for å ha søkt og overtatt en stilling som han burde ha innsett at han ikke maktet, og dernest kan de lastes som har satt ham på en sådan plass. Hvis Abraham Berge var fullt på det rene med at statens tarv krevet at Den norske Handelsbank ble støttet, var det hans plikt å støtte den på en effektiv måte. Her gjelder satsen: Salus publica summa lex. Fant han at her var han nødt til å gjøre det han gjorde, så ga nøden ham makt til å sette seg ut over alle lover og konstitusjonelle regler. Så sterk er nemlig nøden, når den opptrer på arenaen. Men det er kun den virkelige nød som har denne styrke. Nød kan

Alexander Lange:

Hva vet red. Birger Kildal om mordet på Knut Fiane?

Vi hitsetter nedenstående brev av 25. 1. 54 fra redaktør i Morgenbladet Birger Kildal til herr Sigbjørn Dahl: Vi har mottatt Deres brev av 20. ds. med anmodning om å ta inn et innlegg om Knut Knutson Fiane. Vi kan ikke se at der i det som foreligger er noe grunnlag for at likvideringen var bygget på «løgnavtignepåstander», og vi føler derfor at vi er avskåret fra å gi plass for kommentarer med en slik påstand. Ærbødigst Birger Kildal.

Sigbjørn Dahl sendte straks red. K. et høflig svar, hvori det blant annet heter: Det vil avtvinge respekt om Morgenbladet bryter «fellesprogrammet» og går inn for å fremme sannheten om det som er foregått. Bladet med tradisjoner i flere generasjoner bør gå foran her. For ikke å støte Deres følelser har jeg modifi-

ikke erstattes med behov eller trang til at noe er påkrevet. Nød kan ikke tvinge noen statsmakt til å innføre dødsstraff med tilbakevirkende kraft eller til å gi nye lover tilbakevirkende kraft. Den kan ikke tvinge dem til å straffe uten forutgående dom eller til å dømme uten etter lov eller til å konfiskere jord og boeslodd i strid med grunnlovsforbud.

Heller ikke kan nød tvinge noen statsmakt til å nekte å gi full erstatning for hva statens tarv krever, at den kommer i besittelse av. Hvis ikke statsmaktenes adgang til å bryte lov sterkt begrenses til foreliggende nødssituasjoner, vil staten ved sine rettsbrudd fremkalle almen rettsløshet og anarki og øde landet med ulov, og derved vil der kunne oppstå nødstilstander, som helt vil kunne distansere nødssituasjon, som statsmaktenes påstår ligger til grunn for deres opptreden.

Benjamin Disraeli kjøpte i sin tid Khedivens aksjer i Suez-kanalen for 4 mill. pund uten noen bemyndigelse dertil fra Parlamentet, hva han likeoverfor dette selv erkjente. Her foreligger ikke noen nødssituasjon, men Parlamentet fant at dette var en så god

sert mitt første innlegg og sender vedlagt et nytt, inn tatt i «Varden» 29. 1. 1954.

På dette fikk herr Dahl innsett svar. Innlegget, som er overmåte nøkternt og forsiktig avfattet, gjengis i sin helhet fra Varden:

ER DEN NORSKE OFFENTLIGHET TILSTREKKELIG ORIENTERT?

I Morgenbladet forleden dag er inntatt en artikkel med ovenst. overskrift. Jeg slutter meg helt ut til det siste avsnitt som lyder slik: «Den norske offentlighet har krav på å bli tilstrekkelig orientert om alle sider ved spørsmålet om behandlingen av krigsforbryterne i Norge.» Dahl fortsetter: Det må frem i lyset hvorfor enkelte er sluppet fri for gransking. Eksempler er det nok av, men jeg skal nøye meg med ett. Det er nå

forretning at det godkjente kjøpet. Hadde det vært av en annen mening, kunne det ha disavuert Disraeli, som neppe selv ville ha påstått at her foreligger en nødssituasjon. En lignende situasjon kan når som helst oppstå i andre siviliserte land. Hvis en statsmann der går ut over sin fullmakt, begår han rettsbrudd og vil meget sjelden til sin frifinnelse kunne påstå at her foreligger en nødssituasjon. Han vil derfor kunne bli dratt til ansvar, hvilket ansvar vil bortfalle, hvis de øvrige statsmakter ratihaberer hans opptreden, fordi de finner den forstandig og regningssvarende. Men om de øvrige statsmakter godkjenner hans opptreden, forplikter de seg ikke derved til i fremtiden å ratihabere andre handlinger fra en selvrådig ministers side, så et slikt upåtalet forhold ikke kan benyttes som noe presedens for fremtiden. Blir forholdet påtalt, vil den handlende ha adgang til å føre bevis for at at han har vært nødt til å handle som han har gjort, og at nøden tvang ham til å overskride sin fullmakt. Finnes ikke dette bevis fyldestgjørende, vil han bli dømt for rettsstridig overskridelse av sin fullmakt.

høyst tvilsomt om likvidasjonen av Knut Knutson Fiane var bygget på sannferdige påstander. Enken sitter igjen uten følelse av «det norske folks «rettsbevissthet». Det som er kjent i saken kan hun takke sin egen energi for. — Svikter man enker og faderløse i kampen for sin rett, må det være noe i veien med folkets rettsfølelse. Jeg håper for folkets skyld at det vil ha seg frabedt å bli tillagt den slags rettsfølelse. Sigbjørn Dahl.

Fru Alvilde Fiane skrev til red. Kildal 31. 1. 54 bl. a.:

«Da jeg i samtalens løp nevnte at jeg fra Riksadvokaten og FD hadde fått skriv som beviste at min mann ble drept på løgnaktige påstander, svarte De meg, at dette kjente De til, «men», tilføyet De: «Det er flere sider enn det». (Stenografert ned med det samme.) — Riksadvokaten og politiet har på min anmodning hatt ca. ett år til rådighet for å undersøke saken, og 12. 5. 53 sender RA ut en erklæring inntatt i mange aviser — dog ikke i Morgenbladet —. Hanser følgende avgjørende ord som kan bidra til å rense Fianes minne: «Imidlertid vil jeg under henvisning til fru Fianes henvendelse finne grunn til å uttale at det ikke i påtalemyndighetenes arkiver finnes opplysninger som viser at Knut Knutson Fiane har gjort seg skyldig i noe angiveri til fienden eller til NS-myndighetene.» Fruen påpeker at de illegale blad «Krigens Gang» og «Radionytt» brukte ordet angiveri i forbindelse med sin melding om mordet. Hun skriver videre til herr Kildal: Da rettsforvirringen... i anledning «likvidasjonen» har bragt noen på den tanke at dette sivile mord i et okkupert land var en krigshandling har jeg henvendt meg til Forsvarsdepartementet for å få oppgitt den eventuelle militære grunn til at han skulle tas. I svar av 4. juli 1953 kan departet ikke gi noen slik grunn. Hva regulær krig er, det vet man. Hva regulære mord er, det vet man også. Kjenner De denne sondering, red. Kildal? Jeg forlanger herved en skriftlig redegjørelse av disse «flere sider» som lå til grunn for å snikmyrde min mann.»

Herr Kildal har ikke svart fru. — —

Krig og fred

En innsender i «Farmand» nr. 35, som kaller seg «realist», og som nok har hørt hjemme på den «rette» siden, all den stund han har fått lov til å komme til orde i et blad som «Farmand», skriver under ovenstående tittel et stykke, hvorav vi hitsetter:

«Vel er en moderne krig fryktelig og grusom i sin ødeleggeskraft, men enda frykteligere er tilværelsen under sovjetstyre, hvor et uforsiktig ord kan bringe deg i fordervelse, hvor du ikke kan stole på din beste venn, knapt nok på din egen bror, hvor du ser dine slektninger og venner forsvinne i tvangsarbeidsleire eller bli deportert til Sibir bare fordi de tilhører en samfunnsklasse som ikke er ønsket av de nåværende makthavere.

Hundre av millioner mennesker ser at deres land blir utsøgt og utpint av Sovjet-Russland, og de selv må slite og streve for å tilfredsstillende kommunistenes krav.

Fryktelig og grusom er krigen — jeg vet det av erfaring, har selv vært krigsdeltager i tre år — men jeg vil heller dø i en krig enn å leve som sovjetborger. Og det er den faren vi alle svever i. Utrettelig arbeider kommunistene over hele verden, under ledelse av sovjetregjeringen, for å nå målet — verdenskommunismen.

Og deres muldvarparbeid bærer frukter. Siden krigen sluttet i 1945 har de lagt under seg halve Europa, China, halve Korea og nu sist halve Indo-China. — Men vi sitter og babler om passivisme og fred, klager over de store militærutgifter og den lange militærtjenesten, og glir langsomt og sikkert mot avgrunnen — en sovjetverden.»

Vel — dette er så sant som det er sagt. Men mens Konge og regjering i 1941—45 hedret Sovjet-Russland både i tale og skrift, og mens London-Norge lot nordmenn slåss side om side med «kameratene» fra den røde arme, var det her hjemme i Norge ca. 100 000 mennesker som innså hvor det bar hen, og det var henvend 9000 ungdommer som satte livet inn for å spare seg selv og sine landsmenn for bolsjevismens velsignelser. Hvordan gikk det med disse mennesker i det øyeblikk da «frihetens armeer» — inklusive den norske «Englands-hæren» — hadde lagt verdens skjebne i Sovjet-Russlands hender? Slått ned for fote ble de, fengslet gjennom årrekker og forhånt og bespyttet som forrædere mot ikke bare sitt eget land, men mot «menneskeheten».

Det er vel og bra nok at noen tar til å våkne av rusen og i dag erklærer seg villig til å ta opp virksomheten der hvor deres ofre måtte gi opp. Men omvendelsen blir bare halv og haltende så lenge det ikke til samme tid erkjennes åpent og ærlig at det nok var andre enn NS-folkene som hadde fortjent å kalles for forrædere mot sitt land og mot menneskeheten.

Dagblad-hetz . . .

Dagbladet har i den senere tid drevet en krampaktig propaganda mot tyske borgere og NS-folk. — Dagstøtt har bladet svulmet av en sprekkeferdig nasjonal sjølgodhet a la Lauritz Sand, som på alle utenom «kretsen» og Dagbladsgjengen virker fullstendig barnaktig og tåpelig. — Selv har Dagbladet nylig sendt ut to medarbeidere for å lodde «stemningen i folket» overfor tyskere, og dette førte til en helsides lørdagsartikkel, der det til overflod ble gitt utallige eksempler på at så å si hele det norske folk (unntatt gamle Motdagister) stiller seg vennlig og forsonlig overfor tyskere. Ja endog norske offiserer og menige rundt om i landet anser seg ferdig med innpisket hat og hevn og ønsker gamle tyske soldater Auf Wiedersehen. — Kort sagt, en alvorlig undersøkelse i marken, i dette tilfelle av to bevisst hovne Dagbladutsendinger, har vist seg å være et slag i ansiktet på bladets heia-gjeng, og dette finner bladet tydeligvis å være så nedslående, at noe må gjøres for å vekke og å holde hatet og hevnen levende, for

ellers kunne jo «gode nordmenn»s innsats bli neglisjert. Da det f. eks. gjaldt Oscar Egebergs store erstatningssak mot staten, som han vant med full musikk, da skrev Dagbladet redaksjonelt: «... Vi skal få lov å fortelle at domstolen (ved sin uttalelse om Egeberg) har sjikanert de beste av våre landsmenn. Et skritt videre, og den nasjonale innsats i krigsårene er offentlig stemplet som dum.»

Trenges det noe mer enn denne strålende selvavsløring? Er det ikke nettopp grenseløs og utrolig dumhet som særlig kjennetegner disse helter og patrioter? Er det ikke her gitt fullgod forklaring på all den fortsatte og vedvarende hetz? Det gjelder først og fremst å holde ved like den hykleriske og forterpede løgn om «gode nordmenns nasjonale holdning».

Det ser ut til at toppluejournalistene begynner å lukte lunten, at det snart forestår begivenheter som vil velte grunnlaget under disse snusfornuftige hylere som alt for lenge har hatt fritt spill til å forsumpe norsk

Småplukk . . .

Den eneste mulighet for en omveltning i Russland er krig — en alvorlig krig mot en sterk motstander. Da kan de russiske generaler følge general Vlassovs eksempel — selv om det er fare for at amerikanernes dumhet har skremt dem fra det.

(«En realist» i Farmand.)

Et annet eiendommelig psykologisk fenomen er at vi hittil ikke har villet trenge til bunns i årsaken til vår katastrofe i 1940. Offiserene og politikerne har kommet med gjensidige beskyldninger.

(Kapt. Tormod Spilhaug i Morg.bl. 13. 8. 1954.)

Så lenge har U. S. A. latt esg trekke etter nesen av smarte sovjetdiplomater, at nå rekker nesen tvers over Atlanterhavet.

(H. G. — 1945.)

Det ville kanskje være å gå for langt å si at den populære oppfatning av situasjonen er feilaktig, men meget ofte er den det. (Economist).

presse og propaganda, alle disse som i årevis har skreket kjevene av ledd etter 1945.

Forfatteren Sandemose hadde sikkert god grunn til å skrive det han skrev i 1947: Den norske presses holdning etter 45 har vært dum, urettferdig og pøbelaktig. — — —

A. OLESEN

Dyrekjøpt hevn

6

TYSK DEMOKRATISK OG AMERIKANSK TERRORJUSTIS

Dr. Kranzbühler, en av Tysklands mest fremragende jurister, måtte så ta seg av saken og fikk mulighet for, på selve den dag da forsvarerne sattes på frifot, å gjøre regnskapet opp med dommer Daly og likesinnede. Han påviste i et glimrende innlegg, som Freda Utley utførlig siterer, den fundamentale forskjell som besto mellom tysk demokratisk rettsoppfatning og amerikansk terrorjustis, som den har vist seg. Han pointerte særlig at tysk rettsvesen ikke kjenner noe til begrepet «contempt of court» og at tyske dommere ikke hadde noen disiplinær myndighet overfor sakførere. Han refset deretter

amerikanernes rettspraksis så det svir, bemerket bl. a.: «Dette er den tredje sak jeg har deltatt i her i Nürnberg, og jeg kan si at jeg ikke nettopp er forventet med å stille fordringer til den i Nürnberg anvendte prosessførsel. Dette ligger i sakens natur. Kranzbühler gjorde gjeldende at de tiltalte under hensyn til deres fullkommen håpløse situasjon i det minste hadde krav på fair behandling, og at det var meningsløst ikke å yte dem hjelp gjennom forsvaret, når dommeren selv pukket på å være representant for seierherrene og ikke ville gi de tiltalte de garantier mot overgrep som var fastlagt i den amerikanske rettspleielov. — Resultatet var at Daly deretter ikke mere turde intervernere mot de tyske forsvarere.

AMERIKANSK GENERAL SOM REPRESENTANT FOR TYRANNIETS MEST AVSKYVEKKENDE FORANSTALTNINGER

På samme måte som med dommer Daly retter forfatterinnen sin kritikk mot brigadegeneral Telford Taylor, som etter dommer Jackson var amerikansk hovedanklager i Nürnberg, og som etter hennes mening må ha vært kommunistvennlig. I denne oppfatningen støttes hun av Robert Ingram, med arbeider i det i Sveits utgitte «Weltwoche», som til begrunnelse herfor bl. a. nevnte at Taylor hadde vegret seg ved å stille krav om utlevering av Martin Bormann hos russerne. General Taylor var aldeles ikke tilfreds med resultatene av sin virksomhet i Nürnberg, ommenskjønt det i 144 av ham gjennomførte straffesaker var lykket ham å få 115 menn dømt, deriblant 18 til døden. Han var ikke tilfreds, fordi han, som fru Utley sier, «ikke oppnådde domskjennelse overfor enhver tysk kapi-

talist under påstand om at de alle hadde gjort seg skyldig i meddelaktighet i en angrepskrig», og fordi han ikke oppnådde at englenderne slo inn på samme bane.

For øvrig kan det her være på sin plass avsluttende å sitere den amerikanske statsmann Alexander Hamiltons ord fra 1788, som også ovennevnte Robert Ingram gjenga i «Weltwoche», oktober 1948, da han rettet en knusende kritikk mot de amerikanske krigsforbryterprosesser i Nürnberg. Hamilton erklærte: «Å erklære en gjerning for en forbrytelse, etter at den er begått, eller med andre ord å straffe mennesker for ting som ikke krenker noen lov da de ble begått, samt vilkårlig fengsling var til alle tider noen av tyranniets mest yndede, men tillike mest avskyvekkende foranstaltninger».

Disse ord hadde altså bud til Nürnberg, spesielt til amerikanerne. Freda Utley dølger imidlertid ikke at disse ord kunne ha hatt bud også til andre steder.

AMERIKANSKE FORBRYTELSE MOT MENNESKEHEHETEN

Den eiendommelige, men tillike ubønnhørlige konsekvens, som preger Freda Utleys oppgjør med den amerikanske besettelsesmakts politikk i Vest-Tyskland i de første år etter kapitulasjonen, trer imidlertid i den her omtalte bok sterkest frem i de avsnitt, i hvilke hun behandler det hun kaller «Våre forbrytelser mot menneskeskeligheten». Hun er demokrat, kjemper for de demokratiske rettsprinsippers seier, og hun er forferdet da hun selv må oppleve hvorledes de allierte, og deriblant i særlig grad amerikanerne, hennes eget folk, svikter sine politiske idealer og nu håndhever en terror og et diktatur overfor det beseirede tyske folk, som ikke på noe punkt står tilbake for nasjonalsocialismens voldspolitik.

Avsnittet om «Våre forbrytelser mot menneskeligheten» innleder hun med følgende ord:

Historiebøkene

(Forts. fra side 1.)

set berre har nytta norske og i nokon mun tyske kjeldor, og mest all kritikk av norske tilhøve er lagd i bomull, og alle konklusjonar er utflytande. Nemnast må og «Norske aktstykker til okkupasjonens forhistorie», som Scharffenberg sende ut i 1950

Men alt dette har til i dag berre vore luft for dei som har skrive lærebøker i soga for folkeskulen, og det same for dei autoritetane som har med godkjenning av desse bøkene å gjera, Lærarskulerådet og Kyrkje- og Undervisningsdepartementet.

Det er fem lærebøker som gjev grunnlaget for det som vert sagt i det fylgjande:

Aksel Skretting, Historie. Fedrelandet og Verden. 2. opplag, Oslo 1952.

Magnus Eriksen, Historie for Folkeskolen, 2. oppl., Oslo 1952.

Bernhard Stokke, Folket vårt. 6. oppl. Bokmål. Oslo 1952.

Tormod Knutson, Vårt Folks Historie, Oslo 1950.

Jens Hæreid i samarbeid med Sverre S. Amundsen, «Vi ere en Nasjon». Norges- og Verdenshistorie. 3. oppl. Oslo 1950.

I det fylgjande vert framstillinga samla om visse hovudpunkt og heilt knytt til sitat frå desse lærebøkene.

FYRESPELET TIL KRIGEN OG DEN TYSKE

BRÅTAKINGA 9. APRIL

Det er heller mykje på ein slump kva som vert fortalt om grunnen til at Noreg kom med i krigen. Men det er typisk for alle desse lærebøkene, at dei tegjer som grava når det gjeld unøytral framferd og trugsmål frå britisk side, jamvel mineleggjinga på Vestfjorden natta til 8. april 1940, — eller dei forklarar deim bort eller orsakar deim.

Om Altmark-saka fortel soleis M. Eriksen, som er den eine av dei to som nemner noko om henne: «I februar 1940 kom det tyske skipet «Altmark» ulovleg inn på norsk område med 300 krigsfanger ombord, men en engelsk krysser trengte inn i Jøssingfjorden og fridde ut fangene.» U.K. av 1945 har handsama denne saka heller nøgje i ein serskilt bolk på 21 sidor og har slege fast, at Altmark i eigenskap av hjelpeskipp for den tyske marinen hadde full rett til å passere gjennom norsk farvatn, og at «den engelske aksjon «Jøssingfjord må antas å være en nøytralitetskrenkelse». Riksstyret i 1940 brukte sterkare ord. Både Nygaardsvold, statsministeren, og Koht, utanriksministeren, karakteriserte det som grov krenkjing av norsk territorialfarvatn.

Ein skrivemåte som Magnus Eriksens er soleis beintfram å gå erend for engelskmennene og hevda det same partsynet som Churchill i dei dagar då han gav den britiske jagaren Cossac i fylgje med 5 andre order til å gå inn på norsk nøytralt område og fria ut dei 300 fangane. Og det Kgl. norske Kyrkje- og Undervisningsdepartement godkjenner, men distanserer dermed og, både Nygaardsvold og Koht frå 1940, og U.K. av 1945, som var tilsett av riksstyret i samsvar med stortingsvedtak frå 13. juni same år. Men, — ja, «reflexjonarna får göra sig själva».

Om britisk-franske planar og fyrebuingar til å landsetja herstyrkar i Narvik, Trondheim, Bergen og Stavanger i mars 1940 med fyrebersle å hjelpa finnane i forsvarskampen mot Sovjet-Russland, høyrer vi sjølv sagt ingenting. Heller ikkje om dei tilsvarande planane frå 28. mars, som alt var i full iverksetjing då tyskarane bråkom deim og vann i kapplauget den 9. april. Om dei verkelege grunnane som dreiv Hitler til å fyrebu ein Noregsaksjon fortel dei ingenting. Berre i ei av bøkene (B. Stokke) fær vi ein freistnad på motivering. Det heiter der: «I den siste krigen ville tyskerne skaffe seg bedre baser i krigen mot England og sikre malmtrafikken fra Narvik. Det var de viktigste grunnene til at de overfalt Norge». Dette med «baser» er vel knapt skynande for ungane utan ei lengere tilleggsforklaring frå læraren, og det andre om malmtrafikken er å setja tingen på hovudet. For faktum var, at transporten gjennom den norske farleida had-

de alle vilkår for å gå mykje tryggare gjennom respektert nøytralt norsk territorialfarvatn, enn om Noreg skulle bli krigssone, og den overmektige britiske flåten fekk heile den norske kysten til operasjonsområde, både innan- og utan-skjers. Hirler og tyskarane var ikkje styvnare enn at dei sky-na det, og difor ynskte Noreg nøytralt. Heller ikkje Churchill. Det var ikkje minst med denne same malmtransporten i tanke at han alt frå krigsutbrotet i september 1939 og etter kvart sterkare og sterkare hadde teke til orde for å få stengt denne farleida og dermed tvinga Noreg ut or nøytraliteten. Og etter det russiske åtaket på Finland i desbr. fekk han det britiske styret med på planen. Samstundes størde dei sterkt til frå fransk side. Med å få engasjert store tyske herstyrkar på ein ny, ein avsides krigsskodeplass meinte dei å få avlasta det tyske trykket på Frankrike.

I ei onnor lærebok høyrer vi derimot, at «den 9. april 1940 gjorde tyskerne uten grunn angrep på Norge» (Skretting). Det er vel so lett vint sagt, men like tankelaust og like usant.

Tormod Knutson, som i boka si «Vårt Folks Historie» i det heile legg meir vinn på dramatisk, fantasirik og sanseskynleg skildring for born i 10 årsalder enn på sannferdig historieframstilling for øvsteklassingane i folkeskulen, fortel om 9. april på denne einfelde måten: «Folk vakna ut på natta av en underlig dur i lufta. Av og til hørte en også dumpe drønn som av fjerne toreskrall. Hva i all verden var på ferde? Å jo, det var ikke så lenge før folket skjønnte det. Det var tyske bombemaskiner og kanoner lyden kom fra. Det store, forferdelige røverfolket hadde midt i svarte natta overfalt landet vårt.»

So enkelt, so dramatisk og so usant kan ein få sagt det når ein fyrst vil. Han kunne fått tendensen fram om han i staden hadde fortalt at «da folk vakna ut på morgensiden, hørte de i kringkastinga, at nå hadde tyskerne i svarte natta lurt seg forbi festningene våre og besatt de viktigste byene. Men i Drøbak hadde folk vakna av kanondur på Oscarsborg da «Blücher» blei søkket». — Og kva skal ein segje til karakteristikken av tyskarane «det store, forferdelige røverfolket»? Han er tydeleg imponert. Eit par sidor lenger fram fortel elles den same I. Knutson, at då tyskarane var herrar i landet, «for de fram som de verste udyr».

«Sakkunnige» i Lærarskulerådet og Departementet burde i minsto ha hugsa på, at eit av dei hovudmål som er sette for sogeopplæringa i folkeskulen, er å «hjelpa elevane til å skjønna kva samarbeid og fred mellom folka har å seia», — og syrgt for å få bort slike skjellsord, som bit seg fast hjå dei unge lesarane og tener til å skapa hat i staden for samarbeid og fred. Det er ikkje berre ei gåløyse, ein inkurie, det er ei skam at slikt kan stå i ei lærebok som endå til er godkjend til skulebruk så seint som 30/10 1950.

KRIGEN I NOREG 9/4—10/6 1940

Om krigshendingane i Noreg dei to månadene vert det ikkje fortalt mykje, stort set berre ålmenne merknader i ein roleg tone, stundom litt skrytande, men heilt einsynt, utan oversyn og stundom usant. Berre i ei av bøkene (I. Knutson) høyrer ein gjete at «vi hadde forsømt forsvaret vårt». Alle fortel at dei norske soldatane stridde djervt, men at dei trass i hjelp frå dei vestallierte til slutt måtte gjeva seg for overmakta. Ei av bøkene (Hæreid) nemner ikkje denne hjelpa i det heile.

Vi tek fyre oss den framstilling Magnus Eriksen gjev på side 250: «Kongen og Regjeringen reiste vekk fra Oslo og kalte hæren under våpen. De norske soldatene kjempet tappert og fikk hjelp av engelske, franske og polske tropper. Kampen raste i to måneder. Men overmakten var for stor, og krigen ute i Europa tok en farlig vending. De fremmede hjelpetropper ble kalt hjem, og nordmennene måtte gi seg. En del av den norske hæren og flåten fulgte med Kongen og Regjeringen over til England og var siden med i krigen derfra. En annen del gikk over grensen til Sverige. Resten ble tatt til fange av tyskerne, men slapp snart fri igjen.»

(Forts.)

Angstbiteriet

(Forts. fra side 1.)

ge talerør kan en heller ikke vente annet fra Verdens Gang. Men det er forstemmende å se i hvilken grad den norske presse lar seg låne til denne usaklige hetsagitasjon, snart 10 år etter krigens slutt. Og det er også forstemmende å lese i Dagbladet at av de mange som avisen hadde henvendt seg til angående en uttalelse, var det så å si bare tysker-haterne som var villige til å uttale seg.

Hva Storbritannia for øvrig angår, så skulle ikke bare det, men samtlige store kolonimakter tale sakte om krigsforbrytelser, tortur og umenneskelighet hos a n d r e.

Den gode nordmann elsker å slikke sine sår, og det verste er at de aldri kommer lenger, mens det i denne forbindelse opstutte angstbiteri innen de mest aggressive jøssingkretser antar slike former og slikt omfang at det nærmer seg alvorlig mentale forstyrrelser.

*

Hva det engelske folk angår skal en dog ikke skjære alle over en kam. Vi skal bare minne om at allerede første julen etter krigen — altså julen 1945 — ble tyske krigsfanger invitert til å feire julen i engelske hjem, og det — så vidt vites — uten at noen Grini-klubb skrek opp om silkefront og at hatet måtte holdes evig glødende også etter krigens slutt.

FOLK og LAND

Ansv. redaktør og utgiver:

FINN BRUN KNUDSEN

Utkommer i Oslo

Redaksjon:

Telefon 55 76 56

Ekspedisjon og kasse:

Kjerschowsgt. 5, Oslo

Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:

Kr. 16.00 pr. år, kr. 8.00

pr. halvår. Sverige, Dan-

mark: kr. 20.00 pr. år,

kr. 10.00 pr. halvår. Ut-

landet for øvrig: kr.

24.00 pr. år, kr. 12.00 pr.

halvår. I nøytralt omslag

kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00

pr. halvår.

Løssalgspris: 40 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter

over en spalte

Bruk postgiror. 16450

Sambandstrykkeriet

Oslo